

Aaron Vuola

25.8.2021

Ympäristöministeriö

VN/538/2019-422

Ehdotukset jätealan asetuksiksi (EU:n jätesäädöspaketti)

Pyydettyinä lausuntona Ehdotuksista jätealan asetuksiksi (EU:n jätesäädöspaketti) Metsäteollisuus ry toteaa seuraavaa:

Valtioneuvoston asetus jätteistä

Yleinen huomio: Asetuksessa tulisi selkeästi ilmaista miten määritellään jätteen haltija jätteen-, käsittely- ja hyödyntämisketjun eri vaiheissa.

Jätehuollon järjestämistä koskevat yleiset vaatimukset (2 luku)

9 §: Vaarallisen jätteen merkitseminen: Kohdassa tulisi täsmentää, että vaaditaanko aina kaksikielistä merkintää.

13 §: Jätteen hyödyntäminen maantäytössä taikka maahan sijoittamalla tai levittämällä
Ehdotus: "Hyödynnettäessä jätettä maantäytössä taikka muutoin sijoittamalla tai levittämällä siihen soveltuvaa jätettä maahan, jätettä voidaan käyttää vain se määrä, joka on välttämättä tarpeen maarakenteen tasauksen, kantavuuden ja kestävyyskannalta."

Metsäteollisuuden näkemyksen mukaan ei ole kiertotalouden hengen mukaista rajoittaa käytettävän jätteen määrää, jos materiaali toimii teknisesti ja ympäristön kannalta hyvin.

Jätteiden erilliskeräys ja hyödyntäminen (luku 4)

24 §: Yhdyskuntajätteen uudelleenkäytön valmistelua ja kierrätystä koskevat tavoitteet

Metsäteollisuus tukee vahvasti ehdotusta, jonka mukaan jätedirektiivissä esitettyjä yhdyskuntajätteen kierrätystavoitteita ei kiristetä kansallisesti. Direktiivin mukaisten tavoitteiden saavuttaminen on harvaan asutussa Suomessa merkittävästi haastavampaa kuin monissa muissa maissa. Lisäksi uusi kierrätysasteen laskentatapa kiristää tavoitteita tavalla, jonka tarkkaa merkitystä ei vielä tunneta.

Yhdyskuntajätteen kierrätystavoite velvoittaa ainoastaan kollektiivisesti kuntia ja jätteen haltijoita. Sen sijaan tuottajavastuullisille yrityksille on asetettu kohdennetut ja sitovat tavoitteet. Vastaavanlaisten kohdennettujen kierrätystavoitteiden asettaminen myös

Aaron Vuola

25.8.2021

muille kuin tuottajille selkeyttäisi vastuita ja helpottaisi eri tahoilta tarvittavien toimien arviointia. Tämä tulisi tehdä mahdollisimman nopeasti, jotta sillä olisi merkitystä vuodelle 2025 asetettujen tavoitteiden saavuttamisessa.

29 §: Biohajoavan ja muun orgaanisen jätteen hyödyntämistä maantäytössä koskevat erityiset rajoitukset

Metsäteollisuus ei näe tarvetta erikseen mainita tuhkaa tässä pykälässä, koska asiasta on säädetty kaatopaikoista annetussa valtioneuvoston asetuksessa, minkä pykälän 28§ alla on mainittu useita muitakin jätelajeita.

Kirjanpito- ja tiedonantovelvollisuus jätteistä sekä siirtoasiakirja (luku 5)

Ehdotus: Jäteasetuksessa tarkennettaisiin jätteen tuottajan, käsittelijän, kuljettajan, välittäjän ja keräystoiminnan harjoittajan velvollisuuksia pitää kirjaa toiminnassaan syntyneistä ja käsitellyistä jätteistä ja velvollisuuksia toimittaa kirjanpitoliedot valvontaviranomaiselle. Toiminnanharjoittajien tulisi jatkossa pitää kirjaa POP-jätteen sisältämistä pysyvistä orgaanisista yhdisteistä vastaavaan tapaan kuin vaarallisista jätteistä. Myös siirtoasiakirjan sisältövaatimuksia tarkistettaisiin jätelakiin ehdotettujen muutosten vuoksi.

36 §: Kirjanpito- ja tiedonantovelvollisuus yhdyskuntajätevesilietteestä

Metsäteollisuuden näkemyksen mukaan pykälässä tulisi tarkentaa, että kirjanpitovelvoite ei koske yhteispuhdistuslaitosta, jos liete hyödynnetään polttamalla. Tässä tapauksessa yhteiskirjanpidon tulisi riittää ja tarpeettoman yksityiskohtaista raportointia tulisi välttää.

37 §: Jätteen käsittelijän kirjanpito- ja tiedonantovelvollisuus

Pykälässä tulisi täsmentää mitä jätteen alkuperällä tarkoitetaan ja pykälästä tulisi selvittää mitä ja millä tarkkuudella kirjanpito vaaditaan, erityisesti tapauksissa jossa käsitellään useasta eri paikasta tulevia jätteitä. Pykälän kohtaan 8 liittyen, jätteen käsittelijä ei välttämättä tiedä, mikä on jätteen lopullinen käyttötarkoitus. Momentin 3, kohtaan 2 liittyen, metsäteollisuuden näkemyksen mukaan riittää, että pohjatuhkasta erotettavat metallit tulevat punnituksi ja raportoiduksi tehtaan muun kierrätykseen päätyvän metallijakeen kanssa, eikä erillisraportointia tarvita.

41 §: Siirtoasiakirjaan merkittävät tiedot.

Ehdotus: Jätelain 121 §:n 3 momentin nojalla pykälässä täsmennettäisiin jätelain 121 §:n 1 momentissa säädettyjä vaatimuksia siirtoasiakirjaan merkittävistä tiedoista. Pykälä vastaisi suurelta osin sisällöltään voimassa olevan jäteasetuksen 24 §:ää. Pykälään on kuitenkin lisätty joitakin uusia siirtoasiakirjoihin merkittäviä tietoja, kuten POP-jätteeseen liittyvät tiedot ja viittaus liitteeseen 5, jossa täsmennetään siirtoasiakirjassa annettavia tietoja voimassa olevaan asetukseen verrattuna. Siirtoasiakirjaan merkittävät tiedot tarkennettaisiin ja harmonisoidtaisiin, jotta myöhemmin voitaisiin ottaa käyttöön kansallinen rekisteri, johon tiedot esisijaisesti sähköisesti tehdystä siirtoasiakirjoista

Aaron Vuola

25.8.2021

kerättäisiin jätedirektiivin 35 artiklan seurantavelvoitteen toimeenpanemiseksi. Siirtoasiakirjoihin tulisi merkitä 41 §:n mukaiset tiedot viimeistään 1 päivästä tammikuuta 2022.

Metsäteollisuus haluaa muistuttaa, että kirjanpito-, tiedonanto- ja siirtoasiakirjavelvoitteista ja näiden aiheuttamista seurantajärjestelmien kehittämistarpeista aiheutuu yrityksille lisää hallinnollista taakkaa ja kustannuksia. Metsäteollisuus näkee myös, että aikataulu sähköisen siirtoasiakirjan osalta on erittäin tiukka. Lisäksi metsäteollisuus haluaa nostaa esiin, että siirtoasiakirjan kaikki tiedot (esim. kohta 8) eivät välttämättä ole jätteen luovuttajalla tiedossa. Lisäksi asetuksessa olisi syytä tarkentaa, mitkä kohdat jätteen lähettäjän, jätteen kuljettajan ja hyötykäyttäjän tulee täyttää ja millä tarkkuudella jätetyyppi on kirjattava.

Valtioneuvoston asetus ympäristönsuojelusta

3 §: Lupahakemuksen ja ilmoituksen sisältö

Ehdotus: ”Lupahakemuksessa ja ympäristönsuojelulain 115 a §:ssä tarkoitetussa ilmoituksessa on oltava: 7) tiedot syntyvistä jätteistä ja toiminnassa syntyvien aineiden tai esineiden luokittelusta sivutuotteiksi jätelain 5 a §:ssä säädettyjen edellytysten mukaisesti sekä tiedot jätteiden ja sivutuotteiden ominaisuuksista ja määrästä”

Metsäteollisuuden mielestä selkeyden vuoksi 3 §:n perusteluissa olisi hyvä tuoda esiin, että valvontaviranomainen voi (edelleen) osana normaalia valvontaa toiminnanharjoittajan kysyessä arvioida, onko jokin jätettä vai ei. Tämän voi saada myös kirjallisena. Tällöin on tarpeen hakea luvan muutosta vain, jos on valvojan kanssa eri mieltä asiasta.

15 §: Lupapäätöksen ratkaisuosan sisältö

Ehdotus: Lupapäätöksestä on tarvittaessa myös käytävä ilmi ratkaisu toiminnassa syntyvän aineen tai esineen luokittelusta jätelain 5 a §:ssä tarkoitetuksi sivutuotteeksi ja jätelain 5 b §:ssä tarkoitetusta hyödyntämistoimen läpikäyneen jätteen jätteeksi luokittelun päättymisestä sekä ratkaisun perustelut.

Metsäteollisuuden näkemyksen mukaan perustelut voitaisiin antaa joka tapauksessa, eikä ainoastaan vain tarvittaessa.

Valtioneuvoston asetus kaatopaikoista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

Kaatopaikalle ja sen sijainnille asetettavat yleiset vaatimukset (luku 2) ja Jätteen hyväksymistä kaatopaikalle koskevat yleiset rajoitukset (luku 3)

6 §: Kaatopaikan pohjarakenteet: Asetuksessa tulisi täsmentää koskeeko tämä kohta vain uusia kaatopaikkoja (ei siis toiminnassa olevia tai suljettuja kaatopaikkoja).

Aaron Vuola

25.8.2021

15 §: Jätteen esikäsittelyvelvollisuus: Metsäteollisuus ei näe tarpeellisena mainita esikäsittelyvelvollisuutta kaatopaikka-asetuksessa, kun se mainitaan jo jätelaissa.

Kaatopaikalle hyväksyttävän jätteen kelpoisuusvaatimukset (luku 5)

28 §: Vaarattoman jätteen kaatopaikalle hyväksyttävän jätteen yleiset kelpoisuusvaatimukset ja **35 §:** Poikkeuksen myöntäminen eräissä tapauksissa

Ehdotus: "Lupaviranomainen voi päättää, että biohajoavaa ja muuta orgaanista ainesta sisältävän jätteen sijoittamista koskevaa 28 §:n mukaista rajoitusta ei sovelleta 15 §:n mukaisesti esikäsiteltyyn jätteeseen, jos luotettavasti osoitetaan, että:

1) jäte ei ominaisuuksiensa vuoksi sovellu käsiteltäväksi muulla tavoin kuin sijoittamalla kaatopaikalle; tai 2) korvaava käsittelykapasiteetti saadaan käyttöön asetettavassa määräajassa. Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu lupa voidaan myöntää enintään viiden vuoden määräajaksi kerrallaan ja 2 kohdassa tarkoitettu lupa enintään kolmen vuoden määräajaksi kerrallaan."

Metsäteollisuus pitää poikkeuksen myöntämistä tietyissä tilanteissa edelleen välttämättömänä, mutta ei katso tarpeelliseksi asettaa viiden vuoden määräaikaa, vaan pitää parempana nykyisen asetuksen muotoilua, missä poikkeuksen pituudelle ei ole säädetty määräaikaa. Sen sijaan Metsäteollisuus pitää järkevänä, että kohdassa 2 lupa voidaan myöntää kolmeksi vuodeksi kerrallaan yhden vuoden sijaan tarvittavan käsittelykapasiteetin aikaansaamiseksi.

Kaatopaikan seuranta ja tarkkailu (luku 7)

49 §: Seurannasta ja tarkkailusta annettavat tiedot

Ehdotus: "Kaatopaikan pitäjän on kunkin vuoden helmikuun loppuun mennessä toimitettava valvontaviranomaiselle seuranta- ja tarkkailua koskevat edellisen vuoden seuraavat tiedot:"

Metsäteollisuuden näkemyksen mukaan ajankohtaa ei ole välttämätöntä määritellä tässä kohtaa, vaan se tulisi tehdä valvojan kanssa sovituissa aikatauluissa tai ympäristöluvan mukaisesti. Jos ajankohta säädetään asetuksessa, tulisi olla tiedossa kumpaa velvoitetta noudatetaan, jos ympäristöluvassa on eri aikataulu. Lisäksi on epäselvää, mitä kohdan 3 "yhteenveto 4 luvun mukaisesti tehdyistä perusmäärittelyistä ja vastaavuustestauksista" tarkoittaa käytännössä ja onko nykykäytäntö muuttumassa.

Valtioneuvoston asetus pakkauksista ja pakkausjätteistä

Yleinen huomio: Asetuksesta tulisi ilmetä, että onko pakkausten tuottajan määritelmä sama kuin tuottajavastuussa.

5 §: Pakkauksen raskasmetallipitoisuus: Kohdassa tulisi täsmentää miten "markkinoille saattaja" on määriteltä, koska tuotteen pakkaaja ei välttämättä tiedä raskasmetallipitoisuuksia.

Aaron Vuola

25.8.2021

7 § ja 8 §: Käytettyjen pakkausten uudelleenkäyttöä ja kierrätystä koskevat kokonais- ja pakkausmateriaalikohtaiset tavoitteet

Metsäteollisuuden näkemyksen mukaan asetusehdotuksen kohta kierrätystavoitteiden määrittämisestä vaatii täsmennystä siten, että rekisteröityneet tuottajat vastaavat vain itse markkinoille tuomiensa pakkausten kierrätyksestä. Rekisteröityneiden (pantittomien ja pantillisten) pakkausten tuottajien tulee siis vastata kierrätystavoitteiden saavuttamisesta asetusehdotuksessa esitetyllä tavalla yhdessä, mutta ainoastaan omien markkinoille tuomiensa pakkausten osalta.

Ehdotuksen pykälä 7 ja 8 voi tämän hetkisessä ehdotuksessa tulkita niin, että rekisteröityneet tuottajat vastaisivat kierrätystavoitteiden saavuttamisesta kaiken Suomen markkinoille tuodun pakkausjätteen osalta. Se tarkoittaisi käytännössä, että rekisteröityneiltä tuottajilta vaadittaisiin merkittävästi asetusehdotuksessa esitettyjä kierrätystavoitteita korkeampien kierrätysasteiden saavuttamista. Tämä nostaisi tuntuvasti vastuunsa hoitavien yritysten kustannuksia ja antaisi kasvavaa kilpailuetua tuottajavastuunsa hoitamatta jättäville yrityksille, mikä ei voi olla lainsäätäjän tarkoitus. Metsäteollisuus haluaa myös muistuttaa, että kierrätystavoitteiden saavuttamiseen vaikuttaa myös esim. kuluttajien lajittelukäyttäytyminen.

Sen sijaan Metsäteollisuus pitää hyvänä, että Suomi ei kansallisella lainsäädännöllä ylitä pakkausdirektiivissä asetettuja kokonais- ja materiaalikohtaisia tavoitetasoja. On erittäin tärkeää, että Suomi ei kiristä pakkausjätedirektiivissä asetettuja kierrätystavoitteita kansallisesti samaan aikaan, kun tavoitteiden laskentatavan muuttuminen vaikeuttaa niiden saavuttamista.

9 §: Kierrätysasteen laskenta

Ehdotus: Yhdistelmäateriaalipakkaukset ja muut useammasta kuin yhdestä materiaalista valmistetut pakkaukset on laskettava ja ilmoitettava pakkauksen sisältämän kunkin materiaalin mukaan, paitsi jos tiettyä materiaalia on pakkauksessa vain pieni osuus (enintään 5 painoprosenttia), jolloin pakkauksen kokonaispaino lasketaan ja ilmoitetaan pakkauksen päämateriaalin mukaan.

Metsäteollisuus haluaa muistuttaa, että uusi ehdotus tuo lisävelvoitteita ja -haasteita pakkausten kierrättäjille jo ennestään tiukkoihin vaatimuksiin. Uusi laskentasääntö tulee myös alentamaan kierrätysastetta tiettyjen pakkausten osalta ja vaikeuttaa kierrätystavoitteiden saavuttamista.

Ehdotus: uusi asetukset mahdollistaisi, että laskennassa voidaan ottaa huomioon uudelleenkäyttöä varten korjattujen puupakkausten paino.

Metsäteollisuus kiittää ja pitää erittäin tärkeänä sitä, että puupakkausten kierrätyksessä puupakkausten korjaus on sisällytetty kierrätettyyn määrään.

11 §: Käytettyjen pakkausten erillään pitämistä koskevat velvollisuudet

Aaron Vuola

25.8.2021

Ehdotus: Käytettyjen pakkausten erilliskeräys on järjestettävä siten, että: 1) erilliskeräykseen toimitettava pakkaus tyhjennetään ja tarvittaessa puhdistetaan siten, ettei se sisällä merkityksellisiä määriä elintarvikkeiden tai muiden aineiden jäämiä;

Metsäteollisuus muistuttaa, ettei erilliskeräyksen järjestäjä pystyy vaikuttamaan keräysastiaan päätyvien elintarvike- tai muiden jäämien määrään.

12§: Tuottajien maksuosuudet

Metsäteollisuus näkee, että tuottajien maksuosuuksien mukauttamista koskevat periaatteet on muotoiltu kohtalaisen hyvin. Maksujen mukauttaminen tasapuolisiksi ja ymmärrettäviksi on yleisesti ottaen haastava tehtävä. Asetusluonnoksen kohdat 2 ja 7 ovat kuitenkin suurelta osin päällekkäisiä, joten kohta 7 tulisi selkeyden vuoksi poistaa kokonaan. Käytännössä on myös mahdoton valvoa, meneekö jokin pakkaus uudelleenkäyttöön ja miten uudelleenkäyttö on määriteltä, ts. tehdäänkö eroa sille, käytetäänkö pakkausta esim. 2 kertaa vai 20 kertaa. Lisäksi kohdassa 6 tulisi täsmentää millä tavalla maksut ottavat huomioon ympäristömerkit ja sertifikaatit. Erilaisia ympäristömerkkejä, standardeja ja sertifikaattijärjestelmiä on runsaasti, eivätkä ne välttämättä ohjaa samaan suuntaan. Tuottajavastuullisille yrityksille voi olla vaikeaa ymmärtää, miksi juuri heidän sertifikaattijärjestelmänsä ei aina johda edullisempiin kierrätysmaksuihin.

13 §: Tiedottaminen pakkauksista ja käytetyistä pakkauksista:

Ehdotus: "Tuottajan on julkisin tiedotuskampanjoin sekä muulla tiedottamisella huolehdittava..."

Asetuksesta tulisi ilmetä, että onko tämä tuottajan vai tuottajayhteisön vastuulla, ja tarkoitetaanko tässä pakkausmateriaalin tuottajaa, tuotteen tuottajaa, tuotteen pakkaajaa vai pakkauksen markkinoille saattajaa.

16 §: Tuottajan hakemus tuottajarekisteriin hyväksymiseksi: Metsäteollisuus näkee, että asetusehdotuksen pykälässä 16 on seuraavia tarkennusta vaativia kohtia liittyen tuottajan hakemuksessa tuottajarekisteriin hyväksymiseksi oleviin vaatimuksiin.

"6) selvitys pakkauksia ja käytettyjä pakkauksia koskevasta tiedottamisesta": On vaikea hahmottaa, mitä kyseinen vaatimus tarkoittaa käytännössä.

"7) selvitys uudelleenkäytön ja jätehuollon järjestämiseen liittyvistä sopimuksista sekä sopimuskumppaneiden ympäristöluvista ja mahdollisista ympäristöasioiden hallintajärjestelmistä": Metsäteollisuus ei näe tätä tietoa tarpeellisena, sillä sopimukset ovat kahdenvälisiä dokumentteja.

"8) luettelo niistä jäsenvaltioista, joihin tuottaja myy pakattuja tuotteita suoraan käyttäjille sekä mahdollisen valtuutetun edustajan nimi kyseisissä jäsenvaltioissa": Tämän tiedon kerääminen on äärimmäisen työlästä, ja tieto on luottamuksellista.

Aaron Vuola

25.8.2021

19 §: Seurantatietojen ilmoittaminen

Ehdotus: "Tuottajan taikka tuottajayhteisön siihen kuuluvien tuottajien puolesta on vuosittain kesäkuun loppuun mennessä ilmoitettava...seuraavat tiedot: 3) uudelleenkäytettyjen pakkausten määrä tonneina eriteltyinä ensimmäistä kertaa markkinoille saatettujen uudelleenkäytettävien pakkausten määrä, uudelleenkäytön käyttökerrat sekä uudelleenkäytettävien kuluttajapakkausten määrä ja kaikkien uudelleenkäytettävien pakkausten määrä"

Tarkkaa tietoa uudelleenkäyttökerroista ei ole saatavilla, joten tässä kohdassa arvion pitää riittää.

4) 9§:n mukaisesti laskettujen kierrätettyjen ja muulla tavoin hyödynnettyjen sekä loppukäsiteltyjen käytettyjen pakkausten määrä tonneina pakkausmateriaaleittain eriteltynä käsittelylaitoksen mukaan sekä käsittelylaitoksen nimi ja sijaintipaikka"

Myöskään tässä kohtaa tarkkaa tietoa ei ole saatavilla.

20 §: Omavalvonta

Asetuksessa olisi syytä tarkentaa kenen omavalvontaan tässä viitataan – pakkauksen tuottajan vai tuotteen pakkaajan. Lisäksi olisi syytä miettiä, onko ulkopuolinen auditointi joka kolmas vuosi tarpeen. Tarpeenmukaisen / säännöllisen auditoinnin tulisi riittää.

Liite 1: "Lisäperusteen 3 mukaiseen pakkaukseen kuuluvia tuotteita ovat esimerkiksi: [...] – pakkaukseen kiinnitetyt tarrat;"

Asetuksessa tulisi selventää, mitä tämä tarkoittaa käytännössä ja tuottajavastuun maksujen kannalta.

Metsäteollisuus ry

Timo Jaatinen
toimitusjohtaja